

JADERNÝ

ZPRAVODAJ O TOM, CO MÁ ZŮSTAT SKRYTO

2016
2

ODPAD

2/ PLATFORMA PROTI ÚLOŽIŠTI se představuje

6/ Skončí odpad u Temelína a Dukovan?

9/ Rozhovor s Petrem Kláskem

**Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,**

nové číslo zpravodaje mapuje bohaté události posledního půlroku od letního přemítání ministra Mládka, že hledání úložiště se zúží rovnou na dvě lokality. I kdepak, začíná nové kolo sporů o povolení průzkumných území na všech sedmi lokalitách a ještě přibylo po nové lokalitě u každé jaderné elektrárny. Zákon posilující práva obcí jen tak nebude, zato je připraveno ještě více peněz na tu správnou motivaci obcí. Obce i spolky ze všech lokalit se spojily ve společnou platformu, aby mohly lépe hájit své zájmy. V tom jim můžete pomoci. Přeji vám za redakci do nového roku mnoho sil a optimistickou mysl, že vše se v dobré obrátí.

Edvard Sequens, Calla

Spolu proti úložišti

foto: Olga Kališová

Obce a spolky dotčené přípravou hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva a dalších vysoce radioaktivních odpadů a zároveň nespokojené s postupem zodpovědných státních institucí založily Platformu proti hlubinnému úložišti jako své dobrovolné neziskové společenství. Cílem platformy je prosadit takový způsob hledání řešení problému, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy.

Členské shromáždění, které se konalo 4. října 2016 v Božejovicích, si zvolilo své mluvčí, kteří se vždy po šesti měsících prostřídají. Prvním se stal Petr Klásek (starosta obce Chanovice), vystřídá jej Jiří Popelka (místostarosta města Jistebnice), třetím bude Petr Nohava (místostarosta obce Pluhův Žďár), čtvrtým bude mluvčím Martin Schenk (spolek Nechceme úložiště Kraví hora). Aktuálně má platforma 28 členů (17 měst a obcí a 11 spolků) a další budou přistupovat. Jejich seznam a další informace najdete na www.platformaprotiulozisti.cz.

Členové Platformy proti hlubinnému úložišti budou prosazovat:

Celospolečenskou debatu o problému vyhořelého jaderného paliva a různých způsobech řešení. Nelze se spokojit se situací, že doposud nebyly poctivě porovnány a zváženy přínosy a rizika různých možností, jak naložit s vyhořelým palivem, a jako jediné je připravováno právě konečné hlubinné úložiště. Upřednostňované rozhodnutí

Platforma proti úložišti



z konce minulého století o trvalém uložení odpadů na území České republiky bez možnosti budoucího vyjmutí nemusí být nutně nejbezpečnější variantou. Mělo by být zhodnoceno, jaké řešení bude mít co nejmenší dopady na život lidí a životní prostředí.

Zastavení probíhajících průzkumných prací a přehodnocení dnešního harmonogramu pro vyhledávání úložiště. Průzkumná území na sedmi lokalitách byla stanovena nejen v rozporu s názorem obcí a jejich občanů, ale také na základě rychle se měnících představ odpovědných institucí, kde všude má být úložiště hledáno. Na vině je zastaralý, uspěchaný časový plán, který nedává záruky, že

jeho cílem je vybrat nejlepší dlouhodobě bezpečnou lokalitu pro vysoce radioaktivní odpad, pokud se nenalezne jiné řešení. Předem musí být zcela jasné požadavky na takovou lokalitu a odsouhlasen koncepční postup, jak ji nalézt a ověřit.

Naprosto průhledný a otevřený proces hledání řešení. Všechny relevantní dokumenty musí být veřejně dostupné a podrobené odborné opo-
nentuře i veřejné diskusi. Postupy, jakými má být nalezeno dlouhodobě bezpečné a veřejností akceptovatelné řešení, nemohou být předmětem skrývání.

Přijetí zákonů, které zajistí, aby obce i veřejnost mohly účinně hájit své oprávněné zájmy při rozhodování o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

Stavba a provoz zařízení, kde spočinou vysoce radioaktivní odpady, výrazně a prakticky natrvalo zasáhne do života obyvatel žijících ve vybraném regionu. Vzhledem k výjimečnosti takového projektu je nezbytné, aby obyvatelé dotčené lokality byli s jeho realizací srozuměni a vyslovili s ní souhlas. Je to princip běžně používaný v mnoha demokraticky vyspělých státech. Rovněž (evropská) směrnice Rady 2011/70/EURATOM požaduje, aby se veřejnost mohla účinně účastnit rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

S těmito požadavky začali zástupci platformy oslovovat zodpovědné politiky, úřady, ale i veřejnost a to nejen v České republice.

*Tisková zpráva
Platformy proti hlubinnému úložišti*

POHODOVÁ LETNÍ AKCE NA PAČEJOVSKU



foto: Edvard Sequens

Proslovy starostů, zástupců spolků i hosta Matěje Stropnického potvrdily účastníkům protestní akce jejich názor, že stát nehraje s obcemi ani s občany lokality „Březový potok“ férovou hru. Mění své sliby a garance tak, jak se mu právě hodí, a popírá sama sebe.

13. ročník akce opět demonstroval jednotu odporu k úložišti jaderného odpadu v lokalitě na Klatovsku a starostové, kteří byli pozváni 28. července k ministrovi Mládkovi, mu tak sdělili vůli občanů, které zastupují. Všem, kteří byli účastníky protestní akce za pořadatele upřímně děkuji.

František Kába, www.jodn.cz

Spolek „Jaderný odpad – děkujeme, nechceme!“ a Sbor dobrovolných hasičů Maňovice pořádají každoročně od roku 2004 protestní pěší pochod a cykloakci proti záměru státu umístit do naší lokality s pracovním názvem „Březový potok“ hlubinné úložiště vysoce radioaktivního odpadu. Trasy pro pěší a cyklisty vedou z Pačejova – nádraží do Maňovic. Tato protestní akce je současně Memoriálem Slávka Šimka, čestného prezidenta spolku, který v roce 2003 dokázal lokalitu zvednout k mohutnému odporu.

Na startu před kulturním domem v Pačejově se 23. července 2016 sešlo 230 občanů, kteří protestovali proti tomu, že stát nemá koncepci a kritéria, jak vybrat transparentně místo pro umístění hlubinného úložiště, nerespektuje vůli občanů vyjádřenou v místních referendech, že pro ně obce v čele se starosty nejsou rovnocennými partnery, že legislativa zatím neumožňuje obcím vyjádřit svůj účinný nesouhlas, když by budováním úložiště bylo nevratně poškozeno životní prostředí v jejich obcích.

OBEC CHANOVICE POŘÁDÁ

14. ročník pěšího pochodu

**K uctění a zachování přírody
a života v Pošumaví**

Novoroční procházka krásným územím, které je však mezi vytipovanými lokalitami ke stavbě gigantického úložiště radioaktivního odpadu!!!

**V sobotu 7. ledna 2017,
start v 8.30 až 9.30 v IC zámku Chanovice**

Ukončení od 12.00 hodin s hudbou a se zpěvem v Kulturním domě v Chanovicích.

Skončí odpad u Temelína a Dukovan?

Státní Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) začala prověřovat další místa pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a to jižně od Jaderné elektrárny Temelín a západně od Jaderné elektrárny Dukovany. V centru zkoumaného území „ETE – jih“ o ploše 31 km² se ocitly obce Dříteň, Libív a Nová Ves, v těsné blízkosti jsou pak obce Jeznice, Chlumeč, Velice, Malešice, Kočín a Knín. V ploše území „EDU – západ“ o velikosti 40 km² pak leží Lipník, Dolní Vilémovice, Zárubice, Ostašov a Klučov mezi Třebíčí a Jaroměřicemi nad Rokytnou.

Během dvou let má proběhnout geologický výzkum, na jehož konci budou studie proveditelnosti včetně vizualizace umístění podzemního i povrchového areálu, studie posouzení dopadů na životní prostředí a žádosti o stanovení průzkumných území pro další geologické práce. Hlavním důvodem pro hledání nových lokalit, které dříve nebyly preferovány geology, je možnost získat „vyšší porozumění pro vybudování budoucího hlubinného úložiště“ vzhledem k existenci jaderných elektráren v jejich okolí a letitému motivačnímu programu firmy ČEZ.

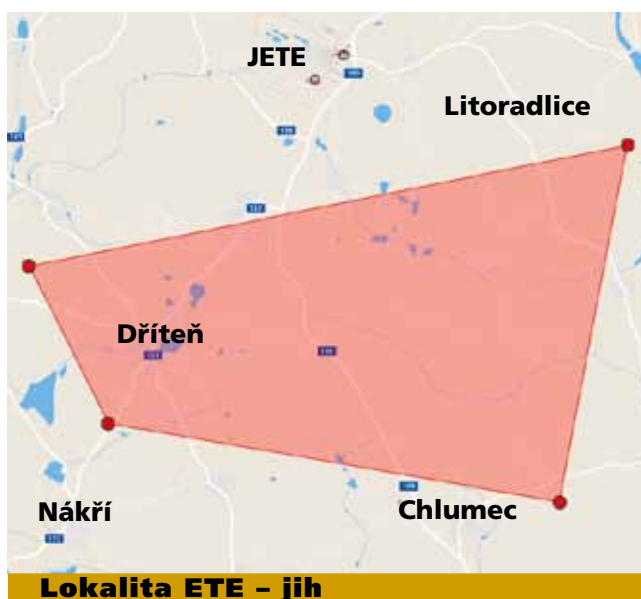
Ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek v červenci oznámil, že navrhuje zmrazit geologické průzkumy na pěti lokalitách, kde naráží na ostrý nesouhlas obcí a jejich občanů (Čihadlo v okolí Lodhérova na Jindřichohradecku, Magdalena v okolí Jistebnice na Táborsku, Březový potok poblíže Pačejova u Nepomuka, Čertovka v blízkosti Lubence a Hrádek u Dolní Cerekve na západ od Jihlavy). Hledání mělo pokračo-



vat jen na lokalitách Horka u Velkého Meziříčí a Kraví hora poblíž Rožné na Žďársku, kde ministr „cítil politickou vůli k úložišti“. Avšak i starostové obcí v lokalitě Horka následně vydali své nesouhlasné prohlášení a protest proti tomuto postupu se ozval i z Kraví hory. Následně ministr svá slova zase popřel a prosincové oznámení SÚRAO, že chce prodloužit průzkumná území na všech lokalitách, jeho slova potvrdila.

Pokud v některé ze stávajících sedmi lokalit proběhnou plánované geologické práce, nebudou jejich výsledky plně porovnatelné s výstupy právě zahajovaného geologického výzkumu u obou jaderných elektráren, protože zde budou práce, pro něž je nutné stanovit průzkumná území, teprve chystány. V nových lokalitách jde také o zcela jiné horninové prostředí, než jaké bylo až dosud označováno za vhodné a dlouhodobě stabilní.

Edvard Sequens, Calla



ZKOUMÁNÍ LOKALIT DELŠÍ O DVA ROKY?

Správa úložišť radioaktivních odpadů v polovině provincie oznámila starostům obcí vytipovaných pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva, že požádala Ministerstvo životního prostředí o prodloužení

doby platnosti stanovených průzkumných území na sedmi lokalitách o další dva roky. Důvodem má být, že se SÚRAO nepodařilo v termínu platnosti do konce roku 2016, který si samo navrhlo, uskutečnit většínu naplánovaných prací.



foto: Daniela Magersteinová

Postup Správy tak popírá červencovou informaci ministra průmyslu a obchodu Mládky, že na lokalitách, kde obce podaly žaloby proti stanoveným průzkumným územím, nebude hledání úložiště pokračovat. Žaloby na všech lokalitách podalo 18 obcí a 6 spolků. Nedá se předpokládat, že tyto budou s prodloužením průzkumů souhlasit a čeká nás tedy nové kolo vleklých sporů.

Krok SÚRAO díky svému načasování příkře odporuje státem proklamované transparentnosti, protože obce i aktivní občané budou muset svá stanoviska vytvářet v čase vánočních svátků a novoročního volna.

Petr Klásek, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, řekl: „Po prohlášení pana ministra Mládky z léta jsme očekávali, že nám nejprve představí cestu, kterou se ministerstvo bude chtít v dané problematice ubírat. Ale zpráva SÚRAO opět potvrzuje letitý postoj této instituce k obcím a občanům v lokalitách – na nic se vás nebudeme ptát a rozhodovat budeme bez vás. Opět neplatí sliby, že bez souhlasu obcí se nebude dále zkoumat. Opět zajímavé načasování zásadního správního řízení do vánočních a novoročních svátků.“

*Z tiskové zprávy
Platformy proti hlubinnému úložišti*

O JADERNÉM ÚLOŽIŠTI PO ČESKU

Česká republika má vážný problém. Lidé stále více nedůvěřují zvoleným zástupcům i klíčovým institucím. A naopak. V takové atmosféře je těžké domluvit se na umístění stavby, která má své okolí ovlivňovat stovky tisíc let. Před šesti lety vláda zřídila zvláštní pracovní skupinu za účelem „transparentního procesu výběru vhodné lokality pro hlubinné úložiště jaderného odpadu... s respektováním zájmů veřejnosti“. Skupina tvořená zástupci státních úřadů, obcí a občanských spolků z dotčených lokalit měla bariéru vzájemné nedůvěry překonat. V posledních měsících z ní ale zklamaně odešla už téměř polovina zástupců obcí a spolků. Proč se u nás nedaří dohodnout a dodržet jasná pravidla? Proč nedokážeme to, co třeba Finové?

Nechme mluvit názorný příklad. Zmíněná vládní pracovní skupina vzala svůj úkol opravdu vážně. Připomínkovala řadu dokumentů, velmi podrobně se věnovala přípravě souboru odborných kritérií pro výběr lokality. A především společně připravila věcný záměr zákona, který má do rozhodování o úložišti více zapojit obce z předvybraných lokalit.

Jde vlastně o zákonnou pojistku pro případ nedohody. Pokud dnes obce odmítnou umístění úložiště jaderného odpadu na svém území, vláda může rozhodnout, aniž by se ohlížela na jejich názor. Podle připraveného návrhu však v takové situaci bude nejprve potřebovat souhlas Senátu. Ustoupit tak museli všichni – obce nezískají právo veta, ale vláda nebude mít autoritativní prosazení stavby tak jednoduché. Právě tenhle kompromis se měl stát klíčovým nástrojem k překonání vzájemné nedůvěry. Podpořila jej také vládní Rada pro energetickou a surovinnou strategii, poslanecký Výbor pro životní prostředí a Senát. Tady ale dobré zprávy končí.

Ministru Mládkovi trvalo téměř rok, než návrh oficiálně předložil kolegům z ostatních resortů, další tři

měsíce vyhodnocoval jejich připomínky. I kdyby tedy vláda věcný záměr schválila, následně připravila a do parlamentu poslala podrobné znění zákona, bude už pozdě. Parlament projednání nestihne a nová vláda bude začínat znovu od začátku.

Chmurné vyhlídky jen potvrzují připomínky jednotlivých ministerstev. Návrh podpořili ministr financí, ministr pro lidská práva či Jihočeský kraj. Tábor odpůrců je ale mnohem početnější. Najdeme v něm ministerstva spravedlnosti, vnitra či pro místní rozvoj, Hospodářskou komoru, Jihomoravský kraj. Proti širšímu zapojení obcí do rozhodování se překvapivě postavilo dokonce i Ministerstvo životního prostředí. Kritika se pohybuje od právně teoretických výhrad k nevyzkoušenému modelu zapojení Senátu až po obavy z následných zákonů, které by prý v budoucnu mohly dát obcím větší slovo i v méně zásadních projektech. MŽP tvrdí, že návrh podpořený obcemi „ohrožuje právo obcí na samosprávu“.

Ministerstvo průmyslu jako předkladatel se moc nesnažilo navržené řešení lépe obhájit a odůvodnit. Raději dohodnutou pojistku omezilo. Senát se sice bude muset případným zamítavým stanoviskem obcí zabývat, ale vláda následně rozhodne jen podle svého uvážení. Jak moc ovšem Jan Mládek v prosazení své verze (ne)věří, dokládá čerstvě schválený legislativní plán vlády pro příští rok. Zmiňovaný zákon v něm chybí, ministr jej do plánu ani nenavrhl.

Poslední zbytky důvěry se tak rozpadají, stejně jako pracovní skupina, která na nich měla postavit dohodu. Nešťastný výsledek má snad jen jediné pozitivum. Alespoň teď víme, proč se u nás nedaří rozhodovat o komplikovaných projektech tak jako ve Finsku.

Daniel Vondrouš, autor je ředitelem asociace ekologických organizací Zelený kruh

ÚLOŽIŠTĚ BEZPEČNĚ A SE SOUHLASEM OBCÍ

Lze jen souhlasit s názorem, že pokud mají vysoce radioaktivní odpady skončit navěky v hlubinném úložišti, musí to být místo bezpečné. Musí garantovat, že se zářící a toxické látky nedostanou na zemský povrch po statisíce let, tedy dlouho poté, kdy se i kovové kontejnery rozpadnou. Němci dokonce ve svém novém konceptu požadují až milion let. Nepředstavitelná doba. Stačí se jen podívat na podobu našeho kontinentu před pouhými deseti tisíci lety,

aby bylo jasné, že najít takové řešení bude krajně obtížné a na optimistická prohlášení technokratů, že to zvládneme s dnešními znalostmi, je třeba hledět s velkou obezřetností.

Konečné úložiště ale zatíží na mnoho generací i obyvatele obcí, kde případně vznikne. Je to velká stavba, v podstatě hlubinný důl, která se bude připravovat desítky let a další nejméně stovku má být v provo-

zu. Po tu dobu budou přijíždět transporty s vysoce nebezpečným odpadem, ten se bude muset přebalit do nových kontejnerů a postupně ukládat do vyrubaných prostor. Tak výrazný zásah do života okolních obcí nelze udělat bez souhlasu jejich obyvatel, kteří rozhodnou o kvalitě života nejen svých dětí, ale i pravnuků svých pravnuků.

Jenže dnes jim české zákony mnoho možností hájit své zájmy nedávají. I proto Pracovní skupina pro dialog o hlubinném úložišti, v níž působili zástupci státu a obcí i občanů z vybraných lokalit, připravila po několikaleté práci návrh nového zákona o zapojení obcí do výběru úložiště, který práva obcí posiluje. Nejde o absolutní veto, ale přesto je to posun proti dnešní bezmocnosti vůči postupu státu. Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii věcný záměr odsouhlasila v září 2015, aby se další příprava dočkala účelového zdržování na zodpovědném Ministerstvu průmyslu a obchodu, takže dodnes návrh této normy neprošel vládou. Parlament proto zákon v tomto volebním období již neschválí navzdory všem proklamacím od MPO i Správy úložišť a přestože s ním počítá také nový atomový zákon a zákonodárci žádali jeho předložení do konce tohoto roku.

Nejde jen o problém přístupu dnešního ministra průmyslu. Účelové zvraty v postupu vyhledávání úložiště, přiřazování lokalit do výběru, snadné opouštění slibů daných obcím za souběžného čerpání stamilionů z jaderného účtu, to jsou záležitosti již několika ministrů, kteří se na postu vystřídali. Zcela zásadně totiž chybí vydiskutovaná a veřejností přijatá koncepce nakládání s našimi radioaktivními odpady – kdo a s jakými argumenty například kdysi stanovil, že musíme mít definitivní úložiště právě v roce 2065? Text aktualizace již zastaralé koncepce z roku 2002 byl hotový v roce 2013, ale dodnes nebyl proveden zákonný proces hodnocení vlivů na životní prostředí a koncepce schválena vládou. Snad v příštím roce? A budou během této práce poctivě vyhodnoceny všechny reálné možnosti, jakým způsobem naložit s naším odpadem, který nezmizí, ani kdybychom hned zastavili jaderné reaktory?

Chybí také jasná, nezpochybnitelná kritéria výběru lokalit až po tu finální, a to nejen geologická, ale i bezpečnostní, socio-ekonomická a environmentální stanovená po nezávislé oponentuře. Proces výběru pak je třeba definovat tak, aby byl objektivní



foto: Edvard Sequens

a zcela transparentní i pro neodbornou veřejnost. Bez toho, nejen podle mého názoru, není možné pokračovat dál, aniž by celé nákladné hledání dříve či později nenarazilo na další problémy a možná i neskončilo krachem.

Šturmování, po kterém volají lobbisté snažící se prosadit nové reaktory v Dukovanech, tedy aby bylo místo pro úložiště vybráno do roku 2025, jde zcela proti požadavku na nalezení co nejbezpečnějšího místa. Tento časový termín pocházející ze staré koncepce totiž počítal s mnohaletými geologickými průzkumy, které ale reálně doposud vůbec neproběhly. I pokud bychom přijali termín zprovoznění úložiště v roce 2065 jako daný, lze jej stihnout při nalezení finálního místa později než v roce 2025. Proto jsme i s některými starosty obcí ministru průmyslu navrhli zastavit dnešní neprůhledně a neférově vedený proces a nejprve dohodnout a přijmout potřebná pravidla a zákonné garance. Ani do fotbalu se nepustíte bez předchozí znalosti pravidel a tady jde o mnohem, mnohem víc, než jen o hru.

Edvard Sequens, Calla

22. dubna 2017
- celostátní Den proti úložišti

PODZEMNÍ LABORATOŘ BUKOV – OTÁZKY, SAMÉ OTÁZKY

Vláda odsouhlasila poskytnutí 313 milionů korun z jaderného účtu bez výběrového řízení pro státní podnik DIAMO pro zajištění provozu Podzemního výzkumného pracoviště (PVP) Bukov do roku 2019. To nechala Správa úložišť radioaktivních odpadů vybudovat v podzemí končících uranových dolů v Dolní Rožínce, kde by jí mělo sloužit pro práce spojené s výběrem lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva.

Nebyly však doposud zpracovány a předloženy výsledky technicko-ekonomické studie vhodnosti lokality Bukov pro výzkumný program pro hlubinné úložiště, které měly být dle lednového vládního usnesení dokončeny v roce 2016 s konečným vyjádřením Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Úřad sám před rokem investice do výzkumného pracoviště Bukov zpochybnil.

Pochybnosti vzbuzuje, že geologická stavba v lokalitě Kraví hora, kde je PVP Bukov vybudováno, se výrazně liší od ostatních šesti pro úložiště vytipovaných lokalit v České republice. Zatímco štola pro PVP Bukov je v metamorfovaných horninách, všude jinde jde o magmatické horniny. Navíc, jak se ukázalo, je v případě Bukova horninové prostředí velmi komplikované, narušené, takže projekt podzemní laboratoře musel být během krátké doby dvakrát zásadně změněn z důvodu vážných potíží při ražbě. Dochází také k pronikání vody v množství, které nebylo předpokládáno a která je navíc propojena s důlními prostory, což by vylučovalo vybudování úložiště.



foto: Hana Gabrielová

Výrazně se tak zvyšuje riziko, že plánované až 1,8 miliardy korun z veřejných prostředků tu zůstanou doslova pohřbeny pod zemí.

Stavba PVP Bukov není v souladu s platnou, vládou schválenou „Konceptí nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivními odpady v ČR“. Ta počítá se stavbou podzemní laboratoře až ve finálním místě budoucího hlubinného úložiště. Otázek okolo rozhodnutí o stavbě laboratoře je celá řada.

Podporujeme investice do výzkumu zaměřeného na nalezení co nejbezpečnějšího řešení problému jaderných odpadů. Projekt podzemní laboratoře Bukov však vzbuzuje stále větší pochyby, zda nejde o vyvádění peněz z jaderného účtu, aniž by posloužily deklarovanému cíli.

Edvard Sequens, Calla

NĚMECKO A JADERNÝ ODPAD – MŮŽEME SE POUČIT?

Calla a Platforma proti úložišti zorganizovaly 24. listopadu v Praze seminář „Německo a jaderný odpad – můžeme se poučit?“. Naše pozvání přijal Klaus Brunsmeier, člen německé parlamentní Komise pro ukládání radioaktivních odpadů a místopředseda



Přednášející Klaus Brunsmeier

foto: Edvard Sequens

spolku BUND Naturschutz. Spolu s ním přednášeli Edo Günther a Herbert Barthel (rovněž z BUNDu z Bavorska) o problémech spojených s odstávkou jaderných elektráren. O svých zkušenostech s hledáním hlubinného úložiště nejen v lokalitě Březový potok promluvil Petr Klásek, starosta Chanovic a mluvčí platformy. Nakonec Edvard Sequens z Cally shrnul informace o procesu hledání úložiště v ČR.

Klaus Brunsmeier představil činnost komise a její výstupy. Závěrečná zpráva Komise má podle něj několik trhlin, mezi nimiž jsou nedostatečná právní ochrana veřejnosti při postupném výběru lokalit. Dále nedošlo k porovnání vlastností různých geologických podloží a Komise nebyla schopna rozhodnout, kde má jaký druh odpadu skončit. BUNDu se podařilo prosadit možnost zpětného vyjmutí odpadů a tím nápravy chyb, kdyby došlo k porušení kontejnerů a kontaminaci.

Olga Kališová, Calla

ptali jsme se:

Myslíme na naše potomky

Spolupráce starostů ve Vaší lokalitě je v porovnání s ostatními poměrně výjimečná, jak jste toho dosáhli?

Dlouhodobě jsem příznivcem sousedské spolupráce obcí. V roce 2001 jsme založili s tehdejší starostou Horažďovic V. Trčkou a předsedou sdružení Slavník J. Heřmanem Sdružení obcí Prácheňsko. Tehdy jsme řešili společně potřeby našich lidí. A v roce 2003 k tomu přibyl problém hlubinného úložiště. Starostové se sice v obcích i Horažďovicích měnili, ale přátelské poměry zůstávají. Velkou oporu máme i v lidech, kteří zde žijí trvale, ale také ve většině chalupářů.

Samozřejmě, že spolupráce je rovněž v dalších oblastech, v celkovém rozvoji a zachování běžného života našich vesnic. Musím říci, že je pro mne velkým měřítkem odkaz našich předků. Ještě pamatuji tradiční soudrzný a částečně samozásobitelský venkovský ráz. Naši dědové a tátové museli více a tvrději manuálně pracovat, ale drželi pospolu.

Pokoušeli jste se také státu vrátit finanční příspěvky za průzkumná území a on je posílal zpět. Jak to nakonec dopadlo?

Finanční prostředky mají jednotlivé obce zatím ponechané v jakési obecní úschově. O jejich použití se budeme společně radit na konci roku 2016.

Nepotýkáte se se záměrem státu na úložiště prvním rokem. Přinesla Vám tato zkušenost také něco dobrého?

Těší mne jednota a zájem lidí.

S jakými očekáváními jste vstoupili do vzniklé platformy obcí a spolků?

Platformu bereme jako republikový spolek, který ujednotí postoje a požadavky ze všech sedmi lokalit. A těchto požadavků chceme i společně dosáhnout. Ale již v roce 2004 jsme předkládali společné požadavky na SÚRAO, MPO a Parlamentu. Tehdy byly požadavky ze všech lokalit jednotné a takřka totožné s nynějšími hlavními cíli platformy. Přímo dotče-

Petra Kláska



Petr Klásek je dlouholetým starostou pošumavské obce Chanovice s více než sedmi sty obyvateli. Je také výraznou postavou odporu proti záměru vybudovat hlubinné úložiště v této oblasti, kterou SÚRAO nazvalo Březový potok. V říjnu se stal mluvčím nově vzniklé Platformy proti hlubinnému úložišti, uskupení obcí a spolků z celé republiky.

né obce měly i oporu od většiny větších sousedních měst. Snad budou státní instituce chápat platformu jako partnera pro jednání. Současné počiny SÚRAO a Pracovní skupiny pro dialog u nás vyvolávaly nespokojenost, jak starostů, tak veřejnosti.

Jste mluvčím platformy na prvních šest měsíců. Pokud si vyberete z úkolů, které má před sebou, své priority, které to budou?

Určitě bychom chtěli, aby se dořešily otázky členské základny. Dále zahájit diskusi o ujasnění potřeb České republiky v problematice jaderných odpadů s vrcholnými státními orgány, především MPO a MŽP. Naše cíle jsou vyjádřeny v první tiskové zprávě platformy z Božejovic.

Kdyby Vám Správa úložišť naslouchala, co byste jí doporučil?

Aby pracovníci SÚRAO nezapomínali na „lidské třísky“ žijící v lokalitách. Aby byla pečlivě zvažována i jiná řešení. Aby se hledala taková řešení, která



budou moci naši potomci změnit. Aby bylo jednáno otevřeně. Aby se jednalo seriózně a rovnoprávně. Aby...

Stále postrádám v energetice jasnou koncepci. O co mi jde a co mi stále chybí při jednání obec (občan) versus stát? To lze shrnout do čtyř bodů:

- **všeobecný dialog** – společné otevřené hledání řešení bez osobních emocí. Ctím a respektuji odborníky, ale způsob jednání musí být průhledný.
- **rovnost zúčastněných** – dbát rovných práv a možností každé obce a každé instituce.
- **kontrola veškerých činností** – naprostá otevřenost při všech činnostech, veřejné poskytování informací, prověřování veškerých námitek a nových možností.

- **odpovědnost pro další generace** – aby naši potomci měli možnost změnit naše rozhodnutí a naše činy. Jak vypadala energetika a zvláště jaderná před sto lety? A kam ji přivede vývoj za dalších sto let?

Jeden vrcholný politik mi k jednání o úložišti řekl: „Co blbnete, řekněte si o co nejvíce peněz, vždyť zahájení provozu se stejně nedožijete, vždyť to bude až po roce 2050.“ Tím mne dost urazil, už tím, že mne („mladšího dorostence“) již pohřbívá. Ale hlavně, my lidé na venkově neplánujeme jen na čtyři roky volebního období. My myslíme na naše potomky. Když například sázíme nyní les, tak víme, že ho nebudeme kácet. A víme, že za sto let dřevo využijí naši potomci a opět po vykácení vysází další stromky pro další generace.“

rozhovor připravil Edvard Sequens

Petr Klásek

Jen pro úplnost uvádím osobní vstup:

V zimních měsících, když vyjdu před můj rodinný domek, vidím páru stoupající z chladících věží Temelína, cca něco přes 40 km vzdušnou čarou.

Chápu nutnost rozvoje, např. v naší obci byl rozšířen místní dřevozpracující závod z původních osmi na 42 hektarů a počet přímých zaměstnanců stoupl ze 120 osob na 500. Tím poukazují na to, že naše obec a celý region se aktivně účastní rozvoje širokého Pošumaví, byť daňové výnosy nejdou obci.

Obec Chanovice poskytla bezplatně obecní majetek na aktivity širšího dopadu, např.: pobočka Dětského domova (dům se dvěma byty v Chanovicích), skanzen – záchranná expozice lidové architektury (pozemky), krajská komunikace Oselce–Chanovice (pozemky, projekty, inženýrská činnost).

www.temelin.cz

**Nezávislé informace o naší i světové jaderné energetice,
jaké v běžných médiích nezískáte.**

EVROPSKÉ NÁRODNÍ KONCEPCE NA WEBU

Na žádost organizace Nuclear Transparency Watch (NTW) poskytla Evropská komise přístup ke všem národních programům a zprávám o realizaci nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

Národní programy a zprávy

Podle článku 11 Směrnice Rady 2011/70/Euratom musí členské státy vypracovat národní program pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. První programy měly být v souladu s článkem 14 směrnice zaslány Evropské komisi do 23. srpna 2015.

Směrnice také požaduje od členských států, aby jednou za tři roky předložily zprávu o pokroku v provádění této směrnice, včetně zpráv k uskutečňování vnitrostátního programu.



Dostupnost informací

Členské státy jsou povinny zajistit, aby potřebné informace týkající se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem byly dostupné zaměstnancům jaderného průmyslu a široké veřejnosti, a aby veřejnost dostala potřebnou příležitost účinně

se podílet na procesu rozhodování o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem v souladu s národní legislativou a mezinárodními závazky. Výsledky vzájemných přezkumů, tzv. „peer reviews“, se oznamují Komisi a ostatním členským státům. Členské státy mají povinnost pravidelně přezkoumávat a aktualizovat své národní programy, s ohledem na technický a vědecký pokrok, jakožto i na doporučení, získané zkušenosti a příklady dobré praxe zaznamenané během vzájemných přezkumů.

Přístup k informacím a průhlednost

Na požádání organizace NTW o přístup ke všem národním programům a zprávám je Evropská komise zveřejnila. Jedná se o významný krok vpřed s ohledem na transparentnost v průběhu debaty o nakládání s radioaktivním odpadem.

NTW má ve zvyku – jako transparentní organizace – zveřejnit důležitou dokumentaci a korespondenci na svých webových stránkách. Dostupnost všech dokumentů na jednom místě umožňuje občanům snadný přístup k jejich národním zprávám a také možnost porovnat obsah své zprávy s ostatními zprávami v dalších členských zemích. Najdete je proto zde: www.nuclear-transparency-watch.eu.

Podle Johana Swahna, koordinátora Pracovní skupiny NTW pro nakládání s radioaktivním odpadem: „Je důležité, aby občané mohli vidět, kde se členské státy Evropské unie v současné době nacházejí se svými programy pro nakládání s radioaktivním odpadem. Radioaktivní odpad je trvalým problémem, pro který žádný z členských států nemůže prokázat kompletní a bezpečné řešení.“

Olga Kališová, Calla

ODPAD V AUSTRÁLII NENÍ VÍTÁN

Tlak na vládu Jižní Austrálie, aby zavrhla myšlenku na vybudování úložiště vysoce aktivního odpadu v severní části státu, zesílil poté, co občanská porota složená z 350 obyvatel Jižní Austrálie odmítla návrh podpořit.

Po šestidenním zkoumání problematiky se 70 % poroty rozhodlo nepodpořit návrh za žádných okolností. Premiér Jay Weatherill říká, že jeho kabinet vezme verdikt poroty na vědomí, ale stejně tak zvaží názory více než 50 tisíců lidí, kteří vládě dosud poskytli zpětnou vazbu. „Porota řekla ne, ale je zde také 50 stran důvodů, proč to řekla, a těm musíme porozumět,“ řekl Weatherill po obdržení



foto: AAP

zprávy poroty v říjnu. To ale znamená, že představa jaderné skládky na doporučení Královské komise pro jaderný palivový cyklus utrpěla významnou újmu. Organizace na ochranu prostředí spolu s domorodými komunitami již odmítly tuto myšlenku a nyní se zdá, že vláda bude mít problémy přesvědčit i širší veřejnost.

Majoritní zpráva obsahuje námitky k otázkám bezpečnosti, finanční náročnosti a schopnostem vlády dodat, provozovat a řídit zařízení na ukládání jaderného odpadu. Avšak minoritní zpráva vyzvala k provedení dalšího ekonomického modelování před tím,

než padne definitivní rozhodnutí. Také vyjádřila obavy z podjatosti poroty a pochybnosti, zda byli odpůrci radioaktivní skládky v přesile. Vláda Jižní Austrálie se zavázala přijmout usnesení do konce roku 2016, ale vždy připouštěla, že aby mohly pokračovat plány na úložiště, bude třeba podpory obou politických stran v parlamentu a svolení široké veřejnosti.

Podle Jima Greena z Friends of the Earth vyslala občanská porota premiérovi Weatherillovi jasné poselství. „Obyvatelé Jižní Austrálie nechtějí mít ze svého státu skládku jaderného odpadu pro celý svět,“ řekl.

Olga Kališová, Calla, podle the Guardian

MNOŽSTVÍ ODPADU VE FRANCII SE ZNÁSOBÍ

Objem francouzského jaderného odpadu vzroste po likvidaci stávajících elektráren na trojnásobek současného stavu, což vyvolá potřebu odpovídajících úložišť. Vyplývá to z aktuální zprávy agentury Andra, která ve Francii představuje úřad odpovědný za nakládání s jaderným odpadem. Andra odhaduje, že při průměrné padesátileté životnosti reaktorů dosáhne objem veškerého radioaktivního odpadu 4,3 miliony kubických metrů – pro srovnání: do konce roku 2013 bylo nahromážděno 1,46 milionu tun.

Většinu uvedeného objemu tvoří nízkoaktivní odpad typu kontaminovaného stavebního materiálu nebo textilu, který ale prostor na uložení také vyžaduje. Podle odhadů agentury Andra bude stávající úložiště pro nízkoaktivní odpad u města Morvilliers zaplněno mezi lety 2020 až 2025. Podle představitelů společnosti Andra bude v příštích letech třeba optimalizovat nakládání s odpadem, protože úložiště jsou „vzácným zbožím“.

Vzroste také množství vysoce aktivního odpadu, který představuje jen 0,2 % celkového objemu, ale obsahuje 98 % radioaktivity. Podle zveřejněných odhadů dojde k nárůstu z 3 200 kubických metrů na konci roku 2013 na 10 000 po skončení životnosti reaktorů. Tento odpad má být uložen v kontroverzním úložišti v lokalitě Bure na východě Francie, kde již byla vybudována podzemní laboratoř – zatím bez uloženého odpadu.



foto: Edvard Sequens

Andra plánuje předložení žádosti o povolení výstavby úložiště za 35 miliard eur v roce 2017. O tři roky později má být zahájena stavba a v roce 2025 zahájen provoz. S výstavbou ovšem nesouhlasí obyvatelé regionu, což pro plány agentury znamená značné riziko.

Karel Polanecký, Hnutí DUHA, podle Reuters

www.nechcemeuloziste.cz